

Operace na datových strukturách

Aleš Horák

E-mail: haless@fi.muni.cz
http://nlp.fi.muni.cz/uui/

Obsah:

- ▶ Operace na datových strukturách
- ▶ Binární stromy
- ▶ Repräsentace grafů

Práce se seznamy – member

member(+Prvek,+Seznam) – true, pokud v seznamu je zadaný prvek

- ```
member(X, [X|_]).
member(X, [_|T]) :- member(X,T).
?- member(a, [X,b,c]).
    X=a
    Yes
```
- ```
member(X, [Y|_]) :- X == Y.
member(X, [_|T]) :- member(X,T).
?- member(a, [X,b,c]).      ?- member(a, [a,b,a]), write(ok), nl, fail.
    No                       ok
                             ok
                             No
```
- ```
member(X, [Y|_]) :- X == Y.
member(X, [Y|T]) :- X \== Y, member(X,T).
?- member(a, [a,b,a]), write(ok), nl, fail.
    ok
    No
```

## Práce se seznamy

**Seznam:**

- ▶ rekurzivní datová struktura
- ▶ uspořádaná posloupnost prvků (libovolných termů včetně seznamů)
- ▶ operátor ./2; prázdný seznam []
- ▶ **.(Hlava,Tělo)**, alternativně **[Hlava|Tělo]**, **Hlava** je (typu) *prvek seznamu*, **Tělo** je (typu) *seznam*

|                                      |                                      |                                                                                                                                            |
|--------------------------------------|--------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <code>.(a,[])</code>                 | <code>[a]</code>                     | <code>[a []]</code>                                                                                                                        |
| <code>.(a,.(b,.(c,[])))</code>       | <code>[a,b,c]</code>                 | <code>[a,b [c]], [a [b,c]],</code><br><code>[a,b,c []], [a [b,c []]].</code><br><code>[a [b [c []]]]</code><br><code>[a [[] []]]...</code> |
| <code>.(a,.(.(b,.(c,[])),[]))</code> | <code>[a,[b,c]]</code>               | <code>[a [[] []]]...</code>                                                                                                                |
| ...                                  | <code>[a1,[[b3,c3],d2,e2],f1]</code> | ...                                                                                                                                        |

## Práce se seznamy – del a insert

predikát **del(+A,+L,-Vysl)** smaže všechny výskyty prvku **A** ze seznamu **L**  
**del1(+A,+L,-Vysl)** smaže vždy jeden (dle pořadí) **výskyt A** v seznamu **L**

```
del(_, [], []).
del(A, [A|T], V) :- del(A,T,V).
del(A, [H|T1], [H|T2]) :- A \= H, del(A,T1,T2).

?- del(1, [1,2,1,1,2,3,1,1], L).
    L = [2, 2, 3]
    Yes
?- del1(1, [1,2,1], L).
    L = [2, 1] ;
    L = [1, 2] ;
    No
```

insert(+A,+L,-Vysl) vkládá postupně (při žádosti o další řešení) na všechny pozice seznamu **L** prvek **A**
insert1(+A,+L,-Vysl) vloží **A** na začátek seznamu **L** (ve výsledku **Vysl**)

```
insert(A,L, [A|L]).
insert(A, [H|T1], [H|T2]) :- insert(A,T1,T2).

?- insert(4, [2,3,1], L).
    L = [4, 2, 3, 1] ;
    L = [2, 4, 3, 1] ;
    L = [2, 3, 4, 1] ;
    L = [2, 3, 1, 4] ;
    No
```

Práce se seznamy – permutace

1. pomocí **insert**

```
perm1([], []).
perm1([H|T], L) :- perm1(T, V), insert(H, V, L).

?- perm1([1,2,3], L).
L = [1, 2, 3] ;
L = [2, 1, 3] ;
L = [2, 3, 1] ;
L = [1, 3, 2] ;
L = [3, 1, 2] ;
L = [3, 2, 1] ;
No
```

2. pomocí **del1**

```
perm2([], []).
perm2(L, [X|P]) :- del1(X, L, L1), perm2(L1, P).
```

3. pomocí **append**

```
perm3([], []).
perm3(L, [H|T]) :- append(A, [H|B], L), append(A, B, L1), perm3(L1, T).
```

Práce se seznamy – využití **append**

predikát **append** je všestranně použitelný:

```
member(X, Ys) :- append(As, [X|Xs], Ys).
last(X, Xs) :- append(As, [X], Xs).
prefix(Xs, Ys) :- append(Xs, As, Ys).
suffix(Xs, Ys) :- append(As, Xs, Ys).
sublist(Xs, AsXsBs) :- append(AsXs, Bs, AsXsBs), append(As, Xs, AsXs).
adjacent(X, Y, Zs) :- append(As, [X, Y|Ys], Zs).
```

Práce se seznamy – **append**

append(?Seznam1, ?Seznam2, ?Seznam) – **Seznam** je spojení seznamů **Seznam1** a **Seznam2**

```
append([], L, L).
append([H|T1], L2, [H|T]) :- append(T1, L2, T).
```

predikát **append** je **vícesměrný**:

```
?- append([a,b], [c,d], L).
L = [a, b, c, d]
Yes
?- append(X, [c,d], [a,b,c,d]).
X = [a, b]
Yes
?- append(X, Y, [a,b,c]).
X = [] Y = [a, b, c];
X = [a] Y = [b, c];
X = [a, b] Y = [c];
X = [a, b, c] Y = [];
No
```

Práce se seznamy – efektivita **append**

Efektivní řešení predikátu **append** – **rozdílové seznamy** (difference lists)
Rozdílový seznam se zapisuje jako **Seznam1-Seznam2**.

Např.: $[a,b,c] \dots [a,b,c] - []$ nebo $[a,b,c,d] - [d]$ nebo
 $[a,b,c,d,e] - [d,e]$, obecně $[a,b,c|X] - X$
 $[] \dots A-A$
 $[a] \dots [a|A]-A$

Seznam2 jako volná proměnná slouží jako “ukazatel” na konec seznamu **Seznam1**

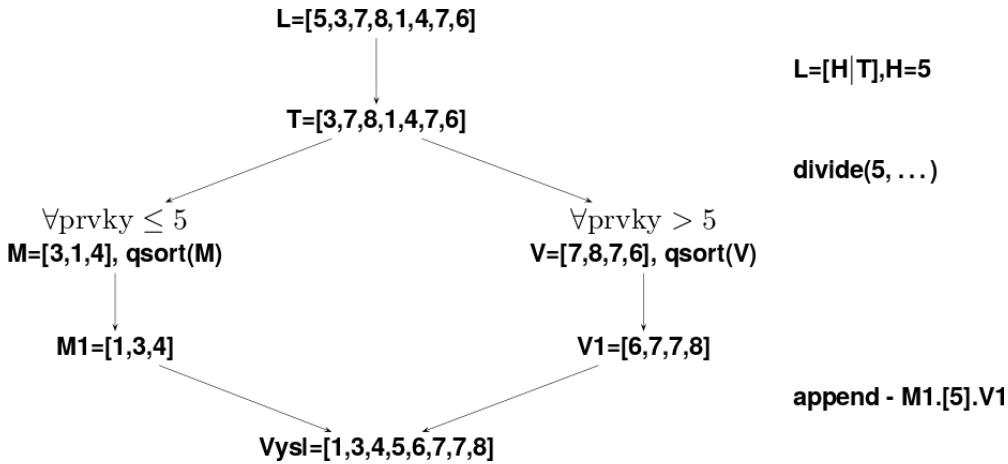
predikát **append** s rozdílovými seznamy (**append_dl**):

```
append_dl(A-B, B-C, A-C).

?- append_dl([a,b|X]-X, [c,d|Y]-Y, Z).
X = [c, d|Y]
Y = Y
Z = [a, b, c, d|Y] - Y
Yes
```

Třídění seznamů — quicksort

predikát **qsort(+L,-Vysl)** – třídí seznam **L** technikou **rozděl a panuj**

Třídění seznamů — quicksort II

predikát **qsort_dl(+L,-Vysl)** – efektivnější varianta predikátu **qsort** s rozdílovými seznamy

```

qsort(L,S):- qsort_dl(L,S-[]).

qsort_dl([],A-A).
qsort_dl([H|T],A-B):- divide(H,T,L1,L2),
                      qsort_dl(L2,A1-B),
                      qsort_dl(L1,A-[H|A1]).

divide(_, [], [], []):- !.
divide(H, [K|T], [K|M], V):- K=<H, !, divide(H,T,M,V).
divide(H, [K|T], M, [K|V]):- K>H, divide(H,T,M,V).
  
```

Třídění seznamů — quicksort

predikát **qsort(+L,-Vysl)** – třídí seznam **L** technikou **rozděl a panuj**

```

qsort([], []) :- !. % 'řez' - zahod' další možnosti řešení
qsort([H], [H]) :- !.
qsort([H|T], L) :- divide(H,T,M,V),
                  qsort(M,M1), qsort(V,V1),
                  append(M1, [H|V1], L).

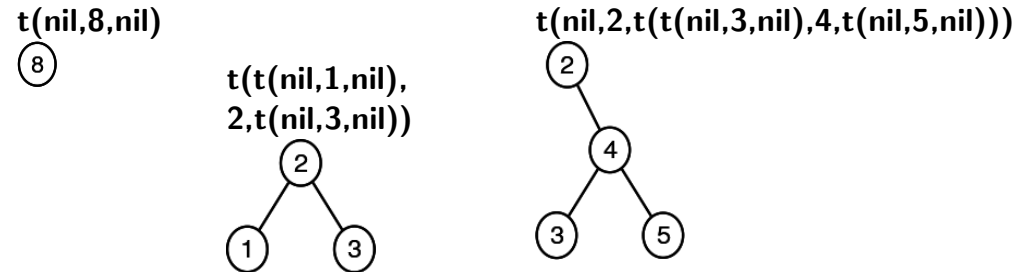
divide(_, [], [], []) :- !.
divide(H, [K|T], [K|M], V) :- K=<H, !, divide(H,T,M,V).
divide(H, [K|T], M, [K|V]) :- K>H, divide(H,T,M,V).
  
```

Uspořádané binární stromy

Reprezentace binárního stromu:

- ▶ **nil** – prázdný strom
- ▶ **t(L,Hodn,P)** – strom

Příklady stromů:

Přidávání do binárního stromu

addleaf(+T,+X,-Vysl) přidá do binárního stromu **T** hodnotu **X** na správnou pozici vzhledem k setřídění stromu

```
addleaf(nil,X,t(nil,X,nil)).
addleaf(t(Left,X,Right),X,t(Left,X,Right)).
addleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left1,Root,Right1)) :-
    Root>X,addleaf(Left,X,Left1).
addleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left,Root,Right1)) :-
    Root<X,addleaf(Right,X,Right1).

?- addleaf(nil,6,T),addleaf(T,8,T1), addleaf(T1,2,T2), addleaf(T2,4,T3),
    addleaf(T3,1,T4).
T4 = t(t(t(nil, 1, nil), 2, t(nil, 4, nil)), 6, t(nil, 8, nil))
?- addleaf(t(t(t(nil,1,nil),2,t(nil,3,nil),4,t(nil,5,nil))),
    6,t(t(nil,7,nil),8,t(nil,9,nil))),
    10,
    T).
T = t( t( t( nil, 1, nil), 2, t( t( nil, 3, nil), 4, t( nil, 5, nil))),
    6, t( t( nil, 7, nil), 8, t( nil, 9, t( nil, 10, nil))))
```

Odebírání z binárního stromu

Predikát **addleaf** není vícesměrný ☹ ⇒ nelze definovat:

```
del(T,X,T1) :- addleaf(T1,X,T).
```

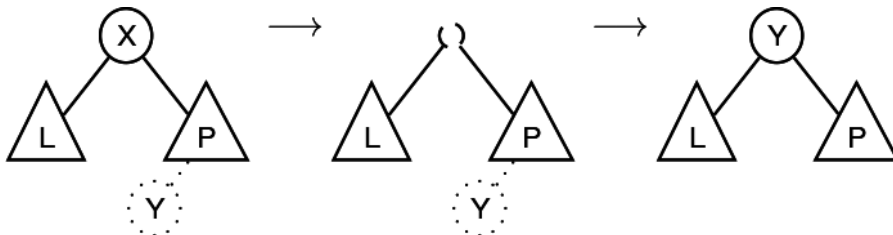

Odebírání z binárního stromu

správný postup:

- ▶ pokud je odebíraná hodnota v **listu** → nahradí se hodnotu **nil**
- ▶ jestliže je ale v **kořenu** (pod)stromu → je nutné tento (pod)strom přestavět

Přestavba binárního stromu při odstraňování kořene **X**:

Odebírání z binárního stromu

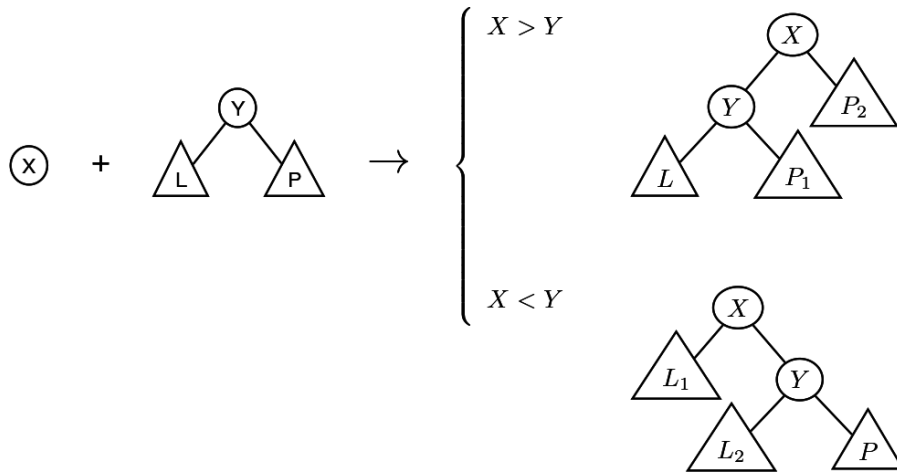
delleaf(+T,+X,-Vysl) odstraní ze stromu **T** uzel s hodnotou **X**

```
delleaf(t(nil,X,Right),X,Right).
delleaf(t(Left,X,nil),X,Left).
delleaf(t(Left,X,Right),X,t(Left,Y,Right1)) :- delmin(Right,Y,Right1).
delleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left1,Root,Right1)) :-
    X<Root,delleaf(Left,X,Left1).
delleaf(t(Left,Root,Right),X,t(Left,Root,Right1)) :-
    X>Root,delleaf(Right,X,Right1).

delmin(t(nil,Y,R),Y,R).
delmin(t(Left,Root,Right),Y,t(Left1,Root,Right1)) :-
    delmin(Left,Y,Left1).
```

Vícesměrný algoritmus pro vkládání/odebírání

Jiný způsob vkládání:

Vícesměrný algoritmus pro vkládání/odebírání

add(?T,+X,?Vysl) přidá do binárního stromu **T** uzel s hodnotou **X** s přeuspořádáním stromu (jako kořen nebo jinam při navracení)

% přidej jako kořen

`add(T,X,T1) :- addroot(T,X,T1).`

% nebo kamkoliv do stromu (se zachováním uspořádání)

`add(t(L,Y,R),X,t(L1,Y,R)) :- gt(Y,X),add(L,X,L1).`

`add(t(L,Y,R),X,t(L,Y,R1)) :- gt(X,Y),add(R,X,R1).`

`addroot(nil,X,t(nil,X,nil)).`

`addroot(t(L,Y,R),X,t(L1,X,t(L2,Y,R))) :- gt(Y,X),addroot(L,X,t(L1,X,L2)).`

`addroot(t(L,Y,R),X,t(t(L,Y,R1),X,R2)) :- gt(X,Y),addroot(R,X,t(R1,X,R2)).`

`addroot(t(L,X,R),X,t(L,X,R)).`

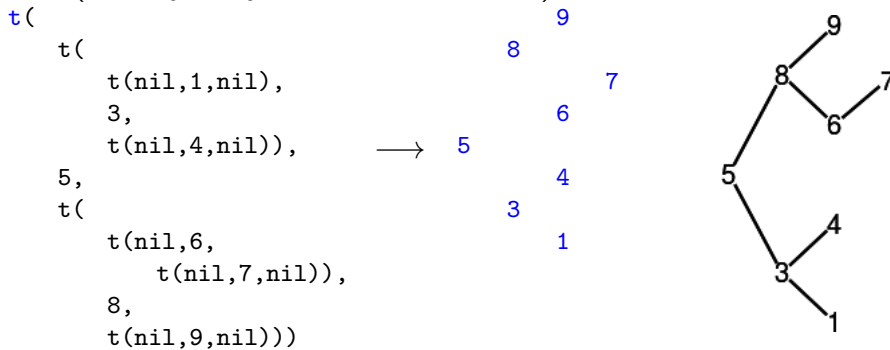
Definice predikátu **gt(X,Y)** – na konečném uživateli.

Funguje i “obráceně” ⇒ lze definovat:

`del(T,X,T1) :- add(T1,X,T).`

Výpis binárního stromu

pomocí odsazení zobrazujeme úroveň uzlu ve stromu a celkové uspořádání uzlů (strom je tedy zobrazen “naležato”)

show(+T) vypíše obsah uzlů stromu **T** se správným odsazením

`show(T) :- show2(T,0).`

`show2(nil,_).`

`show2(t(L,X,R),Indent) :- Ind2 is Indent+2,show2(R,Ind2),tab(Indent),`

`write(X),nl,show2(L,Ind2).`

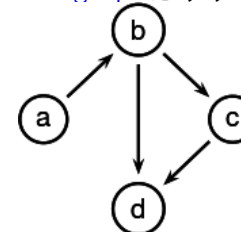
Reprezentace grafů

Příklady způsobů reprezentace grafů (v Prologu):

- term **graph(V,E)**, kde **V** je seznam vrcholů grafu a **E** je seznam hran grafu.

Každá hrana je tvaru **e(V1,V2)**, kde **V1** a **V2** jsou vrcholy grafu.

`G = graph([a,b,c,d],[e(a,b),e(b,d),e(b,c),e(c,d)]).`

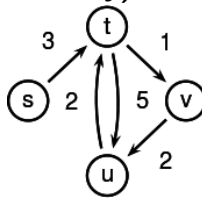

znázorňuje **orientovaný graf**

2 **vgraph(V,E)** definuje uspořádanou dvojici seznamů vrcholů (**V**) a hran (**E**).

Hrany jsou tvaru **a(PocatecniV, KoncovyV, CenaHrany)**.

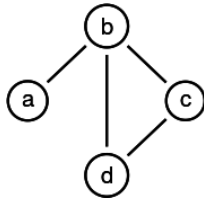
```
G = vgraph([s,t,u,v],[a(s,t,3),a(t,v,1),
a(t,u,5),a(u,t,2),a(v,u,2)]).
```


znázorňuje **orientovaný ohodnocený graf**

3 graf může být uložen v programové databázi jako posloupnost faktů (i pravidel).

```
edge(g3,a,b).
edge(g3,b,c).
edge(g3,b,d).
edge(g3,c,d).
edge(X,A,B) :- edge(X,B,A).
```


díky přidání pravidla představuje **neorientovaný graf** (bez pravidla je orientovaný).

Cesty v grafech II.

Cesta v ohodnoceném neorientovaném grafu:

path(+A,+Z,+Graf,-Cesta,-Cena) hledá libovolnou cestu z jednoho vrcholu do druhého a její cenu v ohodnoceném neorientovaném grafu.

```
path(A,Z,Graf,Cesta,Cena) :- path1(A,[Z],0,Graf,Cesta,Cena).

path1(A,[A|Cesta1],Cena1,Graf,[A|Cesta1],Cena1).
path1(A,[Y|Cesta1],Cena1,Graf,Cesta,Cena) :- adjacent(X,Y,CenaXY,Graf),
\+ member(X,Cesta1), Cena2 is Cena1+CenaXY,
path1(A,[X,Y|Cesta1],Cena2,Graf,Cesta,Cena).

adjacent(X,Y,CenaXY,Graf) :-
member(X-Y/CenaXY,Graf);member(Y-X/CenaXY,Graf).
```

Graph je seznam hran ve tvaru **X-Y/CenaXY** (viz **adjacent**).

Cesty v grafech

Cesta v neorientovaném grafu:

path(+A,+Z,+Graf,-Cesta) v grafu **Graf** najde z vrcholu **A** do vrcholu **Z** cestu **Cesta** (**Graf** je ve tvaru 1).

```
path(A,Z,Graf,Cesta) :- path1(A,[Z],Graf,Cesta).

path1(A,[A|Cesta1],_,[A|Cesta1]).
path1(A,[Y|Cesta1],Graf,Cesta) :- adjacent(X,Y,Graf),
\+ member(X,Cesta1), path1(A,[X,Y|Cesta1],Graf,Cesta).

adjacent(X,Y,graph(Nodes,Edges)) :-
member(e(X,Y),Edges);member(e(Y,X),Edges).
```

Kostra grafu

Kostra grafu je strom, který prochází všechny vrcholy grafu a jehož hrany jsou zároveň hranami grafu.

```
stree(Graph,Tree) :- member(Edge,Graph),spread([Edge],Tree,Graph).

spread(Tree1,Tree,Graph) :- addedge(Tree1,Tree2,Graph),
spread(Tree2,Tree,Graph).
spread(Tree,Tree,Graph) :- \+ addedge(Tree,_,Graph).

adddedge(Tree,[A-B|Tree],Graph) :- adjacent(A,B,Graph),node(A,Tree),
\+ node(B,Tree).

adjacent(A,B,Graph) :- member(A-B,Graph);member(B-A,Graph).
node(A,Graph) :- adjacent(A,_,Graph).
```

```
?- stree([a-b,b-c,b-d,c-d],T).
T = [b-d, b-c, a-b]
Yes
```

